

ΨΕΜΑΤΑ

πώς ο κ. Ντεληγιάννης σκέφτεται να ζητήσει επιχορήγηση εκατό χιλιάδες το χρόνο για κάθε παντρεμένο Βασιλόπουλο. Τέτοιες στραβοτιμονιές δεν τις κάνει ο Ντεληγιάννης, και μη σκοτιζόμαστε. Αυτός φωνάζει κάθε ώρα και στιγμή γι' αύστηρες οικονομίες, που τις ξεχνάει μονάχα όταν πρόκειται να μεταθέσει με το σωρό τους δημόσιους υπαλλήλους.

Μά τότε, τζόγια μου, πρόκειται για τη σωτηρία του κόμματος, και σε τέτοιες εθνικές περιστάσεις λησμονιούνται πάντα και οικονομίες και προγράμματα.

ΛΕΣΒΙΟΣ

Υπογράφεται ο πατριώτης εκείνος που ξετινάζει, μέρε; τώρα, τη γούνα των δασκάλων στην «Αρμονία» της Σμύρνης. Εύτυχώς να διαβάσουμε τα γνωστικά και δυνατά άρθρα του και το καταχαρήκαμε πως από την όμορφη πατρίδα του Έφταλιώτη μας βγήκε κι άλλο παληκάρι να διαλαλήσει την Αλήθεια και να γκρεμίσει σκουριασμένες ιδέες.

Ο Λέσβιος δε χωρατεύει. Το κάθε του επιχείρημα είναι σιδερένια γροθιά και η κάθε του φράση πυρωμένο σίδερο. Σημάδι αφήνουν όπου κι αν πέσουν, και ο Σμυρναϊκός Δασκαλισμός— που θέλουμε να πούν, μα δεν το πιστεύουμε, πως είναι χειρότερος από τον Αθηναϊκό δασκαλισμό— άσκημα την έχει.

Μαθαίνουμε πως τάρβρα διαβάζονται πολύ και σχολιαζονται και στη Σμύρνη και στη Μιτυλήνη. Ίσως να βγούν κ' οι δασκάλοι να τα πολεμήσουν με τα παμπάλαια και σκουριασμένα ντουφέκια τους. Το περιμένουν αυτό οι φίλοι μας κι από τώρα γελάνε. Κάποιος δάσκαλος μάλιστα δημοσίευσε κιόλας, τάχα σαν απάντηση στ' άρθρα του Λέσβιου, ένα παραμύθι του Swift, την Άράχνη και τη Μέλισσα, παραβάλλοντάς τη Δημοτική με την Άράχνη, και την Καθαρεύουσα με τη Μέλισσα. Φιλονεικούσανε, λέει, οι δύο τους, η Άράχνη πολύ χυδαία, —μάτια μου! — και η Μέλισσα πολύ καθαρά! Και κεί που φιλονεικούσανε, η Μέλισσα δίχως να προσέξει στα επιχειρήματα της Άράχνης, πέταξε πάνω στα ρόδα!

Αυτό λέει και μετς. Στα ρόδα αναπαύεται η Καθαρεύουσα. Και της πρέπει.

ναμη που δεν καταλάβαινα μ' έμπόδιζε ν' ανοίξω τα μάτια.

Ως τόσο κατρακυλούσαμε δλοταχώς. Η μπόρρα μούγκριζε ακόμα, μα λιγότερο τραχιά, πιο μακρινά. Έπεφτε βροχή. Την άκουα που κροταλούσε άπάνω στο άτσάλι κ' αίστάνουμουν χλιαρές σταλαματιές στο πρόσωπό μου.

Ένοιωσα μέσα μου μια σημαντική αντίδραση, τα νιούρά μου κατακαθήσανε. Αίστάνουμουν τον εαυτό μου στάληθαι καλά, δλω; διόλου καλά; μονάχα κομματί κουρασση.

Το επάγγελμά μου, η δουλιά μου, ήρθαν τότες στο νου μου και με ξύπνησαν απ' το βύθος μου καί, μη καταλαβαίνοντας ακόμα με τίνος παράξενου φαινομένου συνεργιά βρίσκομουν έτσι σαν παράλυτος,.... φώναξα το θερμαστή μου να με βοηθήσει να σηκωθώ.

Ούτε απάντηση!

Στην ατμομηχανή ενός γοργού κάνει ξέρεις, βοή τρομάρα. Τον φώναξα πιο δυνατά:

—Φραγκιά! Ή! Φραγκιά! Δόθηθα με κομματί!

Τίποτις!... Τότες μ' έπιασε άφραστη τρομάρα.

Βασιλικό λόγο, μαθαίνουμε, θα γίνει κυδέντα και για τη Μακεδονία. Μας το υποσκέθηκε ο Ντεληγιάννης, όταν μας ζητούσε συμπαγή πλειονοψηφία, και να που δε θα μας γελάσει τώρα που του την ιδώσαμε.

Μ' εκατόν τριάντα ή εκατόν πενήντα βουλευτές που θάχει, θα φροντίσει για τη Μακεδονία. Άν του δίνουμε εκατόν ογδόντα, θα μιλούσε και για την Άλβανία. Άν τον έφέρνημε πια με διακόσους, δε θα τότε χωρούσε δλ' η γη. Είχε το κουράγιο να καταχτήσει και τον πλανήτη Άρη ακόμα.

Λάθος λοιπόν δικό μας που μονάχα τη Μακεδονία θα μας τάξει αύριο.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ.

Μάγι ήταν το φιλάκι σου το πρώτο
Και μυρωμένα φίληρα είχε το χνώτο.
Χρυσόξανθο ένα κῆμα τα μαλλιά σου
Και κἀνι από Νεράιδας ή άγκυλιά σου,

Ω ναι, όμορφή μου, ω ναι που, άλλοιμονό μου,
Πουλίκι δ νοῦς, στοῦ πελαγίσου δρόμου
Τά πλάτια ένθ' πλανιέμαι ήμερονύχτια,
Στῆς όμορφιάς σου λαχταράει τὰ δίχτυα!

Μιά απ' τὰ μικρά μου χρόνια είχα κυρά μου,
Και μιά βασίλισσά της ή καρδιά μου:
Στῆς θάλασσάς μου έξοῦσα τὴν άγκάλη
Με κῆμα, ή με γαλήνη ή άνεμοζάλη.

Μά τώρα! ω πές μου, ω πές μου τί νὰ κάνω;
Θαρωῶ πῶς άρμενίζω πάντ' άπάνω
Στὸ πέλαο τῶν ματιῶν σου κι άνασαίνω
Τὰ μύρα τῶν φιλιῶν σου... ω, τί νὰ γένω;

Σπέσις

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ο πατέρας του: Κοίτα δῶ, Κώστα! είν' αλήθεια πῶς πήγες κ' έμπλεξες μ' αὐτὴ τὴ χήρα χωρίς τὴ γνώμη μου;
Κώστας (κατσοφιασμένος): Χωρίς τὴ δική μου γνώμη τέλεια πατέρα.

Φοβήθηκα στὰ γερά. Ποιόνα; τί πράμα; μήπως ήξερα κ' έγώ;... Άνοιξα τὰ μάτια... και πάτησα μιάν άγρια φωνή! ναι, μιὰ τσιριξιά, γιομάτη φρίκη σὰ νὰ ούρλιασε θεοιό.

Κανένας κοντά μου! ο θερμαστής μου άφαντος! Μίσ' σ' ένα δευτερόλεπτο δούλεψ' ο νου μου πασπρικό και με τόση γοργάδα πῶναι νὰ σαστίσης. Τώρα κατάλαβα τί έτρεξε απ' τὴ στιγμή, που εκείνη ή βροντή με σώριασε στὰ γόνατα.

Τ' άστροπελέκι έπεσε άπάνω μας, σκότωσε τὸ θερμαστή μου και τὸν πέταξε στὴ γραμμή. Έγώ έμεινα παράλυτος!

Όχι! κύριε, νάμουν πολὺ διαβασμένος και σοφός και νὰ γύρευα ὠρες και ὠρες τὰ λόγια μου, δε θάδρισκα ποτές λέξη που μπορεί νὰ δώση μιὰ ιδέα τί λογιῶ τρομάρα είταν εκείνη που μ' έπιασε!

Είρω πῶς οί στρατιῶτες στὴ φωτιά, βλέποντας τοὺς συντρόφους τοὺς νὰ πέφτουν δλόγυρά τοὺς, στέκονται με τὸ τουφέκι στὸ χέρι καρφωμένοι στὴ θέση τους. Μ' αὐτοί ξερουν ποιὸς τοὺς βαρᾶ κι από που έρχεται τὸ χτύπημα. Βλέπουν τὰ κορμιά νὰ

ΣΤΟ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

Τὸ νεοελληνικὸ προσκόλλημα--πουλός

Εἶναι γνωστὸ ἀπ' τὴ γλωσσολογία τὼς τὰ προσκόλληματα που λένε (ἀρχ. ἐπιθήματα) ἵποτις ἄλλο δὲν εἶτανε μιὰ φορὰ, παρὰ λέξεις, ξεχωριστές, που συγκολληθήκανε τὸ πρῶτο μ' ἄλλες λέξεις, κ' έτσι ἀφοῦ γίνανε δέφτερα συγκολλητὰ χάνοντες τὴν ἀρχικὴ μορφή τους, θεωρήθηκαν προσκόλληματα, δηλαδή κατάληξες με τ ἀρχικὸ νόημα. Κατάπι με τὸν ψυχολογικὸ νόμο τῆς ἀναλογίας τοῦ ἑαυτωμοῦ περάσανε γιὰ προσκόλληματα με τὸ ἴδιο νόημα κ' ἐκεῖ που δὲν ταιριαζανε γιὰ δέφτερο συγκολλητὰ ἀπὸ κεί μεταπέφτοντας ἀπὸ νόημα σὲ νόημα περάσανε σ' ἄλλες τάξεις ἀνομάτωνε κλπ.

Γιὰ νὰ ξεδιαλῶσουμε καλύτερα ἀφτὸν τὸν ὅρισμό πρέπει πρῶτα νὰ πάρουμε ἓνα παράδειγμα ἀπ' τὴ γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· γιὰτί ἐμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες θέλοντας νὰ δείξουμε, πῶς βαστάει ἡ σκλητάδα μας γραμμὴ ἀπ' τὸν Περικλῆ, ήθεραμε πῶς κατάλληλο μέσο γιὰ τιτοῖαν ἀπόδειξη νὰ καταφρονῶμε τὴ δική μας γραμματικὴ και νὰ διδασκούμαστε ἀπ' τὴν κούνια τὴν ἀττική.

Μερικοὶ μάλιστα ὄχι μόνε τις Νεοελληνικῆς λέξεις τις σιάζουνε κατὰ τὴ γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, λ. χ. λένε οἱ Ζωσιμάδαι ἀντὶς Ζωσιμάδες (λοιπὸν και παπάδαι και ψαμάδαι) — Ἀμ' έπρεπε, βρε βλοφημένοι, νὰ πῆτε οἱ Ζωσιμαί, γιὰτί προσκόλλημα — αἰδαι δὲν έχει ἡ ἀττική, έχει ὅμως— ἄδες λ. χ. φινγάδες, λαμπάδες κτλ. και τοῦτο δὲ εἶναι που πῆρε ἡ Ρωμαϊκὴ γλώσσα και τὸ μεταχειρίζεται στὸν πληθυντικὸ τῶν περιττοσυλλάδων πρωτοκλίτωνε, —μὰ και τις ξένες ἀκόμα λέξεις θέλουνε νὰ τις ἀττικοποιήσουνε. Κλίνουνε δηλαδῆς ὁ Φιντικλῆς τοῦ Φιντικλέους και λοιπὸν ὁ μερακλῆς τοῦ μερακλέους, ὁ σεβνταλῆς τοῦ σεβνταλέους, και νὰ δὲ ἐμεῖς χωρὶς πολὺ κόπο στὴ δοξασμένη ἐποχὴ τοῦ Περικλέους. Κ' έτσι κάνοντας πολὺ φοβοῦμαι μὴν πάθουμε ὅ,τι έπαθε ὁ παλιός, ἐκεῖνος φιλόσοφος τοῦ μύθου, που τηρώντας νὰ μετρήσει τ' άστρα και μὴ βλέποντας τὸ δρόμο του έπεσε μέσ' τὸ χαντάκι. Ἄς εἶναι δά.

Ἄς πάρουμε λοιπὸ γιὰ παράδειγμα τὸ προσκόλλημα—αῶδης. Ἀπὸ εἶναι τὸ ρῆμα ὄζω (ὀδζω)

πέφτουν, φοβοῦνται τὸ βόλι, μὰ τὸ καρτεροῦν γευναίψυχα. Ἐμένα ὁ σύντροφός μου λες κι ἀρπάχτηκε ἀπὸ κανένα ζωτικὸ!... ρουφήχτηκε!... ξαχνίστηκε!

Κι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκόμα τίποτε. Μόλις αὐτὴ ή πρώτη εἰκόνα ξακριθώθηκε μέσ' στὸ μυαλό μου και νὰ σου παρουσιάστηκε μιὰ δεύτερη, μὰ αὐτὴ... έτσι τρομαχτική, που μόνο νὰ τὴν συλλογοῦμαι με πιάνει ἀκόμα ἀνατριχίλα!

Πίσω μου, μέσ' στὰ βαγχόνια, διακόσοι ταξειδιῶτες κοιμοῦνταν αὐτὴ τὴν ὠρα ή κουθεντιαζαν ἀξίνιαστα! διακόσις ψυχῆς συναρπαγμένες σὲ μιὰ τρεχάλα που μόνο νὰ τὸ σκέψτσαι σοῦρχεται ζαλάδα! διακόσα ἀνθρώπινα πλάσματα που τρέχαν γκαλόπ στὸ θάνατο, κι αὐτό, γιὰτί είχαν ὀδηγὸ τους ἓνα κουρέλι, ἓνα πράμα δίχως ἐνέργεια και δύναμη, που δὲν μπορούσε ν' ἀπλώσει κἀν τὸ χέρι, ἓναν παράλυτο... ἓνα σακάτη... Ἐμένα!...

Κι ὅσο πιο ἀδύναμο γιὰ κάθε τις ἐνοιωθα τὸ κορμί μου, τόσο και χέρευαν μέσ' στὸ μυαλό μου, πῶς ζωερεῖ οἱ εἰκόνες πᾶδλεπα, που φαντάζομουν